

OMÓWIENIA I RECENZJE

Vittorio Possenti, *Katolicka nauka społeczna wobec dziedzictwa Oświecenia*, Kraków: Wydawnictwo WAM 2000, ss. 409.

Niniejsza książka jest już dwunastą publikacją z serii „Wokół Współczesności”. Warto przypomnieć, że seria ta wydawana jest we współpracy z Katolickim Biurem Informacji i Inicjatyw Europejskich, ze Stowarzyszeniem Chrześcijańskich Dzieł Wychowania oraz z Centrum Nauk Społecznych Wydziału Filozoficznego Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie. Najnowsza książka tej serii wyszła spod pióra prof. Vittorio Possenti – wykładowcy historii filozofii moralnej na Uniwersytecie w Wenecji. Dorobek naukowy Autora omawianej pozycji to kilkanaście książek, w których Profesor z Wenecji przedstawił analizę współczesnych problemów w duchu etyki chrześcijańskiej. Echa tych rozpraw znajdują swój wyraz również w niniejszej książce. *Katolicka nauka społeczna wobec dziedzictwa Oświecenia* czyni z etyki podstawę tworzenia życia społeczno-politycznego. Ma to swoje uzasadnienie szczególnie w sytuacji, w której okazało się, że „próżni społecznej”, powstałej po upadku komunizmu, nie można zabudować liberalnymi ideami oświeceniowymi, ale właśnie etyką opartą na prawie naturalnym i Ewangelii.

Zasadnicze problemy współczesnej rzeczywistości społecznej, politycznej, ekonomicznej i kulturowej prezentuje Vittorio Possenti w następujących rozdziałach: „Nauka społeczna Kościoła jako moralność społeczna”, „Natura nauki społecznej Kościoła”, „Nauka społeczna Kościoła a współczesna filozofia społeczna”, „Kościół, ekonomia, sprawiedliwość społeczna”, „Antropologiczne założenia systemów gospodarczych”, „Refleksje nad «neooświeceniową» etyką publiczną”, „Prawa człowieka w tradycji europejskiej”, „Chrześcijaństwo i demokracja”, „Nowy świat chrześcijański: humanizm integralny w okresie postmodernizmu”, „Co po Oświeceniu: spojrzenie w przyszłość”. Dobór rozdziałów pozwala podzielić książkę na dwie odrębne części: rozważania poświęcone naturze katolickiej nauki społecznej oraz prezentacja kluczowych zagadnień życia społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem etyki, opartej na prawie naturalnym i Ewangelii.

W pierwszej części Autor przedstawia zwięzłą refleksję nad naturą i znaczeniem katolickiej nauki społecznej. Nie pomija również jednego z najważniejszych wyzwań – odpowiedzi na kluczowe pytania, stawiane współcześnie katolickiej nauce społecznej. Lektura pierwszych rozdziałów książki Vittorio Possentiego kieruje uwagę na całość społecznego nauczania Kościoła w jej współczesnej formie. Rozważania te ukazują inspirującą rolę katolickiej nauki społecznej w poszukiwaniu współczesnych rozwiązań w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym. Należy zauważyć, że rozdziały te nie są ani antologią tekstów społecznego nauczania Kościoła, ani też podręcznikiem z zakresu tej dyscypliny.

Druga część podejmuje węzłowe problemy, których istnienie stawia współczesnej socjologii, ekonomii i politologii wiele pytań. Znajdą tu swoje rozważania tematy z zakresu ekonomii przedsiębiorstwa, sprawiedliwości społecznej, powszechnego przeznaczenia dóbr, antropologicznych wzorców systemów ekonomicznych, relacji demokracji i chrześcijaństwa, trudności systemów „neoświeceniowej” etyki, kwestii praw człowieka. Autor podkreśla potrzebę przeświecenia struktur życia społecznego, gospodarczego i politycznego światłem etyki chrześcijańskiej. W ten sposób można mówić o powstaniu moralności politycznej i społecznej, będącej w zgodzie z panującym powszechnie odkrywaniem na nowo etyki. Zauważa jednocześnie, iż swoisty powrót do etyki jest procesem ambiwalentnym, w którym mieszają się procesy pozytywne z negatywnymi. Często bywa tak, że wpływ moralności i zachowań moralnych jest znikomy, co niewątpliwie przyczynia się do rozrostu „struktur zła” we współczesnym świecie.

Warto na koniec zwrócić uwagę na zamieszczony w „Dodatku” do książki Vittorio Possentiego wywiad z ks. kardynałem Karolem Wojtyłą „Czy jest możliwa nauka społeczna Kościoła?”. Jest to fragment wywiadu udzielonego Autorowi w dniu 21 VI 1978 roku w Mediolanie, opublikowanego w całości w: Ks. Kardynał Wojtyła, Jan Paweł II, *Nauczanie społeczne Kościoła integralną częścią jego misji. Wywiady* (pod red. M. Jagosza i S. Pamuły, Rzym 1996, s. 11-91). Czytelnik znajdzie tu odpowiedź kard. Wojtyły, udzieloną parę miesięcy przed powołaniem na Stolicę Piotrową, na tak podstawowe kwestie jak: możliwość posiadania przez Kościół własnej nauki społecznej, aktualność tez katolickiej nauki społecznej, wrażliwość na klimat epoki, otwartość na najnowsze osiągnięcia nauk empirycznych, w tym również na nauki dotyczące wiedzy o człowieku.

Ks. Ireneusz Stolarczyk